

PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA

J A V N A U S T A N O V A

ZAVOD ZA PROSTORNO UREĐENJE

EPOHALNA KRIZA

NOVA ULOGA RURALNOG PROSTORA

Zoran Skala

Mošćenice, 23.10.2009.

Sutra, 24.10.2009. je dan globalnih akcija za
spas klime

350
najvažniji broj na svijetu!

Lester Brown: “Do 2020. godine emisije CO2
moraju se smanjiti za 80%!”

Što se dogodilo u XX stoljeću?

Korijenski uzroci krize

20. stoljeće – postignuto

- Potrošnja fosilnih goriva ↑ 50 x
- Industrijska proizvodnja ↑ 50 x
- Globalni BDP ↑ 50 x

20. stoljeće – potrošeno

- Svjetske šume ↓ 50%
- Bioraznolikost ↓ 50%
- **Neobnovljivih resursa svih potrošeno oko ↓ 50%**

Razvojni obrazac iz 20. stoljeća ne može se ponoviti u 21. stoljeću !!!

Okvirni energetska "mix" u svijetu (2008.)

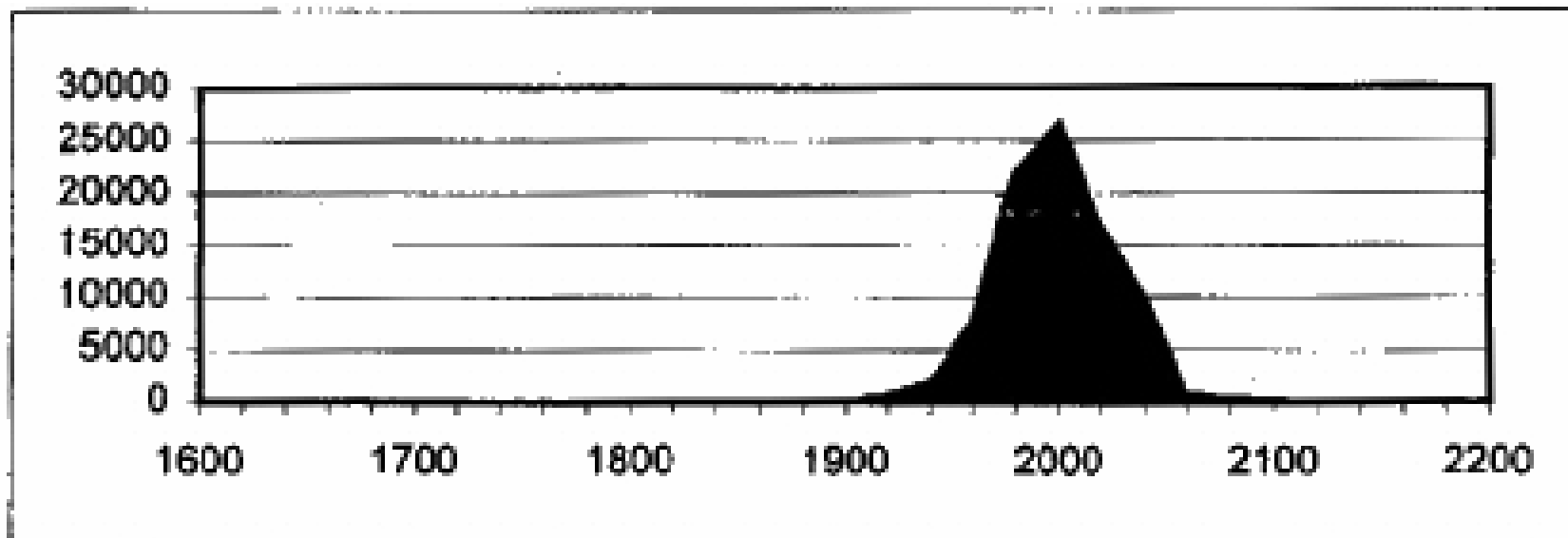
- Nafta 34% (od 11.07.2008. opadanje proizvodnje)
- Plin 28,6% (od 2020. opadanje proizvodnje)
- Ugljen 23,6% (od 2025. do 2030. opadanje proizvodnje)
- Nuklearna 5,4% (435 nuklearki – 0,1% rudača / 2016. g. ↓)
- Hidro 6,2% (1/3 svjetskog potencijala se već koristi)
- Vjetar 0,7%
- Sunce 0,86%
- Biodisel 0,1%
- Etanol 0,4%
- Ostalo <0,1%

**Fosilna goriva čine oko
86% "mix-a"**

**Obnovljivi izvori čine
oko 2,1% "mix-a"**

KRAJ GOSPODARSKOG RASTA

11.07. 2008. dan od kojeg se dostupnost nafte počela smanjivati

Oil production from deep historical perspective, in millions of barrels per year.
From a distance, it looks like a sharp peak.

KRAJ GOSPODARSKOG RASTA (2)

KLIMATSKE PROMJENE

Surface Melt on Greenland

Melt descending into a moulin, a vertical shaft carrying water to ice sheet base.

Source: Roger Braithwaite,
University of Manchester (UK)

Moramo potpuno zaustaviti emisije CO2 prije 2050. godine!

KRAJ GOSPODARSKOG RASTA (3)

PREHRANA

- Industrijska poljoprivreda ↓↓↓
- Utjecaj zatopljenja na globalne prinose ↓
- Antropogena erozija poljop. tla ↓↓
- Konkurencija energ. bilja za poljop. tlo ↑↑

- Globalno stanovništvo ↑↑

A. Globalno dominirajući način proizvodnje hrane ulazi u krizu

Hrvatska uvozi pola svoje hrane i energije!!!

B. Globalne potrebe za hranom rastu

A + B = GLAD

Ukoliko ne shvatimo da su naši izvori energije, te naša, i to održiva, poljoprivreda naši nacionalni i lokalni prioriteti!

Kakvoj smo krizi izloženi?!

- Jednoj od mnogih koje su se dogodile od početka industrijske revolucije?!
- Epohalnoj – koja traži promjenu načina življenja?!

Ušli smo u epohalnu krizu!

Pojavni oblici epohalne krize: financijska, energetska, klimatska, ekološka, moralna, prehrane, resursa, demokracije...

POSLJEDICE NA LOKALNOJ RAZINI

- Kraj jedne razvojne paradigme uvijek je kroz povijest bio traumatičan, osobito kada je loše upravlján
- Kompleksne globalne strukture proizvodnje, trgovine, transporta i financija sistematski su ovisne o nafti, pa će se s njenim nestajanjem i one postupno razgraditi
- Mi nemamo druge opcije već da postupno smanjujemo kompleksnost vitalnih struktura u našim zajednicama, da budemo više lokalni i samodostatni, da funkcioniramo uz minimum energije
- Na nastupajuće promjene veliki gradovi će biti najosjetljiviji

PET STUPOVA SIGURNOSTI STANOVNIKA U KRIZNIM SITUACIJAMA

- **Krov nad glavom**
- **Odsustvo gladi**
- **Dostupnost pitke vode**
- **Topao dom / energetska minimum**
- **Dobro organizirana lokalna zajednica**

- SAMODOSTATNOST -

Sve je rješivo vlastitim snagama i resursima!

JAČANJE LOKALNE SAMODOSTATNOSTI I OTPORNOSTI NA KRIZNA STANJA

Nova/stara uloga ruralnih područja

Organska poljoprivreda + proizvodnja energije (OI)

Dobro za: klimu, bioraznolikost, zaposlenost, tlo, vodu, zdravlje, socijalne prilike, lokalnu otpornost na krize...

(Prevodi se odgovarajući priručnik!)

ZAKLJUČNO

1. U epohalnoj smo krizi sa mnogo pojava oblika. **Prioritet je spašavanje *globalnog doma***, a ne životnih navika iz XX stoljeća.
2. Fosilna goriva odlaze sa scene, industrijska poljoprivreda skupa s njima. Klimatske promjene dodatno ubrzavaju ovaj proces.
3. Funkcioniranje gradova najviše će pogoditi nadolazeći krizni procesi, jer su oni sistematski ovisni o nafti. Gradovi bi morali prepoznati da će sigurnost i kvaliteta življenja u njima ovisiti o vitalnosti njihova ruralna okruženja.
4. Ruralni prostor lako postiže samodostatnost, ali ima potencijal da i gradovima osigura zdravu hranu i dio energije iz OIE.

ZAKLJUČNO (2)/ PRIJEDLOG

- Uputimo apel Vladi da ovlasti naše pregovarače u Kopenhagenu da se založe za mjere kojima će se koncentracija CO₂ u atmosferi vratiti na 350 ppm-a.
- Pozovimo Vladu da sadašnju krizu ne promatra kao prolaznu financijsku krizu, već cjelovito, kao povijesnu prelomnu točku, kada se s jednog razvojnog obrasca mora preći na neki novi.
- Poručimo Vladi, gradonačelnicima i građanima urbanih područja da se najviše rješenja današnje epohalne krize nalazi u ruralnim područjima. Žurno poticanje uspostavljanja simbiotskih veza urbano-ruralno u najboljem je interesu gradova. Ukoliko gradovi budu čekali cjenovni poticaj za takvu politiku – zakasnit će!

NA KRAJU

Opredjeljenje Hrvatske za održivi razvoj odavno je na papiru, no ne i u praksi.

U okolnostima kraja ere fosilnih goriva i klimatskih promjena preusmjerenje na održivi razvoj postaje pitanje nacionalne sigurnosti. Ruralno područje je od strateškog značaja za taj proces. Vrijeme je da se o tome počne razgovarati.

Hvala na pažnji!